

אורות השבת

גליון מס' 976

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

מנהל מערכת הרב אברהם טריק

פרשת השבוע בלק

עורך הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

מראש צורים אראנו

כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו (במדבר כג, ט)

כי מראש צורים: אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שורשיהם, ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות. (רש"י)

אכן כוח 'הראשית' הוא נחלתם של ישראל, ולא של אומות העולם. ואפשר שלוה ישראל מקדשים את החדש עפ"י הלכנה ולא עפ"י השמש - כשאר אומות העולם, שכן הלכנה מתחדשת מדי חודש בחודשו, משא"כ השמש אשר אינה משתנה לעולם. וז"ש אומרים בקידוש הלכנה 'שם הם עתידים להתחדש כמותה'. ואכן ישראל נקראו ראשית, כמאמר הנביא (ירמיהו ב, ג) 'ראשית תבואתה', עיי"ש. וזה גודל השבח שקילס בלעם את ישראל באומר 'כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו' (במדבר כג, ט), ופירש רש"י: 'אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שורשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו ע"י האבות והאמהות', עכ"ל.

ובביאור עומק דברי רש"י הללו, ראוי להזכיר שוב דבריו הנשגבים של הגר"ח מוולוז'ין בספרו רוח חיים (נבות ה, ג) עה"פ מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו (משלי כ, ז): 'כי כמה מידות שהצדיק טרח ויגע להשיגם, לבניו אחריו המה כמו טבע מוטבע, ובקצת יגיעה יגיעו לזה. כמו שנראה בחוש שרבים מעמי הארץ שביהודים מוסרים את עצמם על קידוש ה', והוא מוטבע בנו מאברהם אבינו שמסר נפשו באור כשדים על אמונתו, עכ"ל. והן הם דברי המהר"ל (נצח ישראל פרק יא) אשר ביאר שהקב"ה בחר בעם ישראל משום שלוש סיבות, ואחת מהן מצד 'שלימות הבריאה' אשר בישראל. ומהיכן הגיעו לשלימות זו, כתב הרב בזה"ל: 'כי הם משתלשלים מן הצורים החזקים - מאבות ואמהות שהם קדושים וטהורים, עיי"ש באורך.

וזה עומק דברי הגמ' (ביצה לב, ג) אודות שבתאי מרינוס אשר הזדמן לבלל, וכשביקש מהם שילווחו ממון לסחורה ולא נתנו לו ואח"כ ביקש מוונות ולא נתנו לו, אמר: הללו מבני בניהם של ערב רב הם, שכן כתוב 'נתן לך רחמים ורחמך' (דברים יג, יח) - כל המרחם על הבריות, בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו. וכל מי שאינו מרחם על הבריות, בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו, עכ"ל. הרי לפנינו, שמידות האבות הקי מושרשים 'בטבע' נפשנו עד ש'יבקצת יגיעה' נוכל להתעלות ולהשיגם כפשוטו ממש, והדברים מופלאים.

ומקדמת דגא נשעתי לבאר בזה ביאור נורא אודות החסרון שיש לנו במצות 'כיבוד אב ואם' - לעומת מידת מסירות הנפש של ההורים לטובת ילדיהם, עד שנשטרש הפתגם המפורסם: אבא אחד יכול לטפל בעשרה בנים - אך עשרה בנים אינם יכולים לטפל באב אחד! ולאוור המבואר יש לומר, שאת כוח המסירות לגדל את בניו עד כדי מסירות נפש של ממש ירשנו בשורש נפשנו מדור לדור, והיינו מאדם הראשון שהנחילה לבניו והם הנחילו לבניהם וכו'. מה שאין כן לבני המסירות לכיבוד אב ואם, מפני שלאדם הראשון לא היו הורים אלא נוצר הוא מעפר האדמה, ועלכן לא היה למי שיוירש כוח זה לדור דורים, והבן. **ובזה** יובן, מדוע גזרו היוונים על ישראל לבטל את החודש, השבת ומילה. והרי יש תרי"ג מצוות! ברם כיון שמצוות אלו מסמלים יותר מכל את כוח 'הראשית' של - לידת האדם (מילה) והתחדשות ימות החודש 'ראשי חודשים' וימי השבוע (שבת), ידעו היוונים כי בביטול כוח 'הראשית' - יבוטל גם כוח קיום שאר המצוות, ולכן מצאו לנכון לגזור רק על אלו הדברים.

ואם יש את נפשך לדעת עד היכן מגיע כוח השפעת 'הראשית' במהלך חיי האדם - לטוב או לרע, הרי לך שתי דוגמאות מאלפות. איתא בגמרא (סנהדרין צד, ג) עה"פ ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל אשר הצילו ממצרים (שמות יט, ט): 'רב אמר, שהעביר חרב חדה על בשרו, ופי' רש"י שמל עצמו על התגייר. ושמואל אמר, שנעשה בשרו חידודין חידודין, ופי' רש"י קמטין קמטין - שהיה מוצר מאוד על מפתל מצרים, עיי"ש. והנה לשיטת שמואל, יש להשתומם על הפיצול הקיצוני אשר התחולל בנפש יתרו בשומעו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל. שכן מחד גיסא, שמועה זו גרמה לו להתרוממות הרוח עד כדי הפיכתו מ'יבן מדין' - ל'חותן משה', וכדברי הכתוב 'וישמע יתרו כהן מדין (שמות יח, א), ופי' רש"י מה שמועה שמע ובא - קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, עיי"ש. הנה כי כן הגם שכל העמים שמעו שמועה זו ורעדו אחזתם, כדברי הכתוב 'שמעו עמים ירגוון חיל אחו יושבי פלשת אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד' (שמות טז, יד-טז), מכל מקום לא חל שום שינוי במהותם ואמונתם, אולם יתרו 'שמע ובא', שמיעתו לא נעצה בנקבת האוזן אלא חדרה אל לבו! ורוממות זו הביאתו לברך את ה' על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל תוך הדגשה - 'אשר הצילם מיד מצרים'. אך יחד עם זאת, הוא מיצר מאוד על מפלת מצרים.

דבר העורך

בלק, דוד המלך ומשיח

'זכור מה יעץ בלק ובלעם.. למען דעת צדקות ה', מהו הפחד כ"כ מעצת בלק ובלעם, מבאר ה"צדיק מרעננה" ז"ע שהעצה הרעה רמוזה בשמו "בלק" אות ב' היא התחלת התורה, ל' היא סיום התורה, וק' נאמר באותיות דרבי עקיבא היא חותמא דמלכא שזה מסמל את דבקות דוד המלך בנותן התורה הקב"ה, וביקש בלק מבלעם 'לכה נא ארה לי תקלל אותי כדי שאשמד עם אוצר נשמות מלכי בית דוד והמלך המשיח שבתוכי, וזהו שכעס בלק על בלעם 'לקב אויבי לקחתך והנה ברכת ברך' רציתי שתהפוך צירוף אותיות "בלק" לצירוף "לקב", להפריך את האותיות ב', ל', שהם התורה עם האות ק', ולהזיק לאוצר הנשמות הקי שבתוכי, אבל הקב"ה עשה "לקב" לצירוף "קבל", שזהו קבלת התורה בנס פורים 'יקבל היהודים'.

בברכת ליל אילן וקבו"ק

הרב עוזיאל אדרי
רב המרכז הרפואי "סרוקה"
וק"ק "שבטי ישראל" שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קדש
יד תמוז (16.7.22)	טו תמוז (17.7.22)	יד תמוז (13.7.22)	טו תמוז (14.7.22)	טז תמוז (15.7.22)	יז תמוז (16.7.22)	יח תמוז (17.7.22)	יט תמוז (18.7.22)
עלות השחר	4:16	4:17	4:17	4:18	4:19	4:20	4:20
זמן סלידת חמילין	4:24	4:25	4:25	4:26	4:27	4:28	4:28
זריחה - תנח חמשה	5:50	5:50	5:51	5:51	5:52	5:53	5:53
סיו' ק"ש לדעת מג"א	8:31	8:32	8:32	8:32	8:33	8:33	8:33
סיו' ק"ש להתנאי ומג"א	9:13	9:14	9:14	9:14	9:15	9:15	9:15
סיו' רביבות ק"ש	10:24	10:25	10:25	10:25	10:26	10:26	10:26
צאת יום ולילה	12:46	12:46	12:46	12:46	12:47	12:47	12:47
סניח גדולה	13:22	13:22	13:22	13:23	13:23	13:23	13:23
סילת המנחה	18:39	18:39	18:39	18:38	18:38	18:37	18:37
סקינת	19:50	19:50	19:50	19:49	19:49	19:48	19:48
צאת המוכס	20:07	20:07	20:07	20:06	20:06	20:05	20:05

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	בלק
הפטרה:	והיה שארית
כניסת השבת:	19:31
יציאת השבת:	20:21
רבנו תם:	21:16

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

העלון טעון גניזה.

אורות הפרשה

לחיות ימים ישרים או למות מות ישרים?

"תמות נפשי מות ישרים ותחי אחריתי כמוהו" (פרק כ"ג פסוק י') מבט ראשוני, הכרתו של בלעם "תמות נפשי מות ישרים" עושה רושם של בקשה ורצון להיות טוב, ישר וצדיק. לכאורה, בלעם רוצה למות 'מות ישרים' מי לנו גדול מבלעם? ה'אור-החיים' הקדוש, מתלבט קצת במשמעות צדקותו ושאפותיו של בלעם, האם אכן ביקש כאן דבר גדול. **אומר ה'אור-החיים'**, שדברים אלו אמרי בשם עצמו ולא רוח הקודש דברה מפיו, "...ואמר חז"ל, כשהיה רוצה לדבר דברים שאין היוק לישראל, היה ה' מניחו לדבר אשר יחפוץ... הפליג רשע לשאול ענין גדול, **שאמר חז"ל (זוהר ח"א קכ"ב)**, שיש ב' דרגות בצדיקים בשעת מיתתם, **האחד**: שיוצאת הנפש מן הגוף והולכת באין מסך מבידל באין מעכב עד מקום האושר העליון, **והשני**: שצדיקים שביציאת הנפש לא ישגו גדר זה וממנעים מלכת תכף ומיד ומתעכבים עד זמן מה אם יהיה להם איזה חטאים וכדומה, ואפילו חטא כל שהוא יסובב הדבר, ולזה בחר בלעם לשאול גדר העליון שנפשו בשעת מיתה תהיה כמיתת אותם שהולכים ביושר את פניו יתברך באין מסך באין מעכב". **לפי זה**, בלעם אכן שאף להיות 'גדול' ולהגיע לדרגה הגבוהה ביותר אחרי מותו, ישר לעולם העליון. **אפשרות נוספת מעלה ה'אור-החיים' הקדוש**, שבלעם אמנם דיבר ברוח-הקודש וכל כוונת הייתה למות ביד אנשים ישרים, עם ישראל, ובה ראה זאת גדולה כפי שקרה באמת (ע"ש). **ברם**, האפשרות השלישית נראית מכוונת יותר לשאיפותיו האמיתיות של בלעם. דבריו בדבר רצונו למות מות ישרים מהווה התנהגות אופייני לאנשים רשעים. מה היה באמת רצונו של בלעם? ביקש למות מות ישרים. **אם יזיק בפסוק, לא ביקש לחיות ימים ישרים - אלא רק למות מות ישרים.**

צדיקים אינם מרגישים עמל בתורה ובמצוות ואדרבה זה מחייה אותם

כתב רבינו האור החיים הקדוש לפרש הפסוק: 'ולא רצה עמל בישראלי' (כ"ג - כא), **וזה לשונו**: יתכוון לומר שהצדיקים הגם שעושים מצוות וכל עסקם בתורה, אינם מרגישים שיש להם עמל, אלא אדרבה כאדם המרוויח וכאדם המשתעשע בשעשועים לרוב חשקם בתורה. ובפרשת יתרו (וי' - ח"ג) **כתב רבינו הקדוש**: 'אין עמדת הצדיקים להקל מעליהם המצוות הגם כי ייעו וכי ייגע, כי אדם לעמל יולד' (איובה) - בעמלה של מצוה'. ובפרשת ראה (יא - כ"ו) **מפרש רבינו הקדוש** את הפסוק: 'את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם' שעצם הדבר שאדם זוכה לשמוע דברי תורה, זה הברכה בעצמה ואין צריך לברכות נוספות, וכל השאר זה אבונות, ואינו צריך לצפות לשום שר, ואדרבה הוא צריך לשלם לה' על התורה המתוקה שנתן לנו. **וז"ל של רבינו הקדוש**: 'השמענה בתורה הוא תענוג מופלא ומחייה הנפש כאומר 'שמעו ותחי נפשכם', והמרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו, כי עליו לשלם גמול טוב לנוות מתנה טובה מופלאה, ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה'.

אך עובד "קללה" ויען הרע?

רבינו האור החיים הקדוש מעלה **שאלה עקרונית ועצומה** בענין קללת אדם לחיירו או היוק בכוח של עין הרע. שאם האדם חטא ומגיע לו עונש, אז גם בלי הקללה הוא ייענש. ואם מדובר באדם שלא מגיע לו עונש על חטאיו, אך חיירו יכול להזיקו בקללה ובעין הרע. וכי כל אחד שיחליט להזיק את חיירו, לקלל אותו או לשים בו עין הרע, וזה יעבוד? **ומתיר רבינו** שבוודאי אדם שאין בו חטא, אינו יכול לינוק מקללת חיירו, והקללה מועילה רק לעורר קיטרוג על אדם שחטא, שבלי הקללה היה הקדוש ברוך הוא נוהג עמו במידת ארך אפים, ובאמצעות הקללה מעורר קטרוג, ופותחים את החשבונות שלו, ונפרעים ממנו מיד. ולכן בלעם הרשע, ניסה בכל פעם לעורר עוונות ישראל, כי בלי זה לא תועיל הקללה. ולכן רצה לקלל באותו רגע שהקדוש ברוך הוא כועס, שזה מחמת החטאים שבהם. **וזה הפירוש בדברי בלעם שאמר לבלק בפרק כ"ג פסוק ח'** 'מה אזעום לא זעם ה' שאם אין הקדוש ברוך הוא זועם מחמת חטאים, אין לי אפשרות לקללם, כי זה לא יועיל להזיק להם, ולכן הוסיף בלעם ואמר 'הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב'. **פירוש**, גם לא יכול לעורר עליהם קיטרוג מחמת תרת וישמעאל אבותיהם, כיון שאינם מתחשבים ומתייחסים אחריהם. **אולם** כג זה רק לענין קללה, אבל ברכה יכולה להועיל גם לאדם שלא מגיע לו, כי זו היא מידת החסד לרחם גם על אדם שלא מגיע לו, וגם בזכות הצדיקים שמברכים הקדוש ברוך הוא עושה רצון ידידיו ויראיו. **ובלשון קודשו של רבינו הקדוש**: 'יש להעיר בעיקר הדבר של האיש המקולל, ממה נפשך, אם הוא חייב כפי הדין רעה הבאה עליו באמצעות הקללה על כל פנים לא ינצל ממנה גם כי לא יקולל, ואם הוא כפי משפט אלקים לא עשה דבר שיתחייב עליו ביאת הרע, קללתו תשוב על ראש המקלל, בשלמא הברכה לפי שמדה טובה מרובה, גם לעשות ה' רצון ידידיו לברך המתברכים מהם במדת החסד הקובל ברכתו גם למי שאינו ראוי לה כמו מעשיו, מה שאין כן מדה רעה כי לא ירעה ה' לאדם חנינם חס ושלום אכן עיקר הדבר הוא לפי שמדתו יתברך להאריך אפו לעוברי רצונו בין לצדיק כשיחטא בין לרשע הגם שרצה לחטוא, ומדה זו היא אחת משלש עשרה מדות רחמים שנתמרו למשה ונוהגת תמיד זולת בעת אשר יזעום ה', דכתיב כי רגע באפו, אז מתגברים הדינים על הנתבע במשפט באותו זמן, ולא תתנהג מדה זו של ארך אפים, וכמו כן כשיקלל אדם את חיירו תשוב הקללה שעוונותיו אשר ה' מאריך לו אפו עליהם, ימחר ליפרע ממנו, אבל אם אין לו עון, לא תועיל קללת המקלל כלום' עד כאן לשון קדושו.

אורות הכשרות

ואמנם הספורנו (שם) הרגיש בתמיהה זו, ופירש שיתרו שמח על טובתן של ישראל כמרחם על דמעת העשוקים, אך לא שמח על מפלת מצרים, עכ"ל. אלא שעדיין צביון כיצד אפשר לשמוח על הצלת ישראל מיד מצרים ובחזק מחתה - להצטרף 'מאוד' על מפלת אותם רודים עריצים! ברם לאור המבואר, אין שום סתירה בסערת נפשו של יתרו, שכן 'ראשית' מולדתו המצרית אשר נחקה על לוח לבו - היא זו שגרמה לו 'להצטרף מאוד' על מפלת בני עמו, הגם שכבר עברו שנים רבות והוא עכשיו חלק מעם ישראל החוסה תחת כנפי השכינה.

אך לעומת זאת בוא וראה עד כמה הכיר שלמה המלך החכם מכל אדם, בחשיבות ה'ראשית'. הדנה המקדש אשר בנה שלמה לה', נבנה ע"י מאות אלפי פועלים! כמבואר בכתובים: **שבעים אלף החוצבים** בהר ושמנונים אלף נושאי סבל ושלושת אלפים ושלוש מאות הרודים על המלאכה וכו'. הרי לפנינו מאה וחמישים אלף איש רק לחציבת האבנים והובלתם, ועל צבאם שלוש אלפים ושלוש מאות מנהלי עבודה אשר בודאי היו עוד אלפים רבים תחת פיקודם. וראה זה פלא, ביום חנוכת הבית הגדול והקדוש הזה אשר נבנה בעמל וטורח גדול, מהלל שלמה המלך את דוד אביו 'מזמור שיר חנוכת הבית לדוד' (תהלים ל, א). ברם עפ"י המבואר בגמרא (מכות י"א, א, וסוכה ג, א, ובתלמוד ירושלמי סנהדרין פרק י, וילקוט שמעוני קהלת רמז), שדוד הניח את יסודות הבית אלא שלא עלה בידו לבנות, אתי שפיר. שכן כבר הוכח לפניך באורך מאמר זה שהכל הולך אחר ה'ראשית', ולזה זכה דוד שהמקדש נקרא על שמו! והדברים מאירים ומזהירים שבעתיים, לאור דברי הכתוב (דברי הימים א - כ"ח, ז): 'לא תבנה בית לשמי כי איש מלחמות אתה דמים שפכת' (וע"כ בזה במשך כמה הפטרות פרשת ויחי), הרי לפנינו מפורש, שדוד המלך ע"ה לא הורשה מפי הגבורה לבנות את בית המקדש, ואעפ"כ נקרא הבית על שמו, יען כי הוא הניח את 'ראשית' יסודותיו.

וידועים דברי הגמ' (בבא מציעא פ"ה, ב) אודות מעשה דרבי חייה אשר זרע פשתן וקלע ממנו רשתות וצד בהם צבאים ועיבד מעורם קלף וכתב בו חמישה חומשי תורה וחילקם בין מלמדי תינוקות וכו', ועל כך העיד עליו השי"ס שבכותו לא נשתכחה תורה מישראל, ע"ש. וכמה חדים ונוקבים הם בזה דברי הגמ' (פנינים משולחן הגמ' א) אשר תלה בזה את ירידת הדורות בהשגת חכמת התורה, מפני שהתורה שלנו מיוסדת על יסוד גרוע, שהאב רוצה שבנו יהיה למדן והמלמד מצפה לשכרו וכו'. ולכן רבי חייה ראה לנכון לעסוק בעצמו בכל המלאכות הללו ולא הסתפק מן המוכן למען תהא תורת התשב"י מיוסדת על יסוד קדוש וטהור בלי שום פניה, עכ"ל. **וזה** לענין עומק דברי שלמה המלך ע"ה: 'חנוך לער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה' (משלי כ"ב, ט), וידוע שלשון חינוך פירושו 'התחלה', כמבואר להדיא ברש"י עה"פ 'מי האיש אשר בנה בית ולא חנכו' (דברים כ, ה) ופי' רש"י 'חנוך לשון התחלה', ע"ש. וז"ש גם כי לא יזקין לא יסור ממנה, כלומר הטוב שלמד הער בראשיתו - ישפיע על אחריתו, וכדפי.

וכן הם דברי הגמ' (ברכות ט"ז, א): 'היינו דאמרי אינשי בוצין בוצין מקטפיה ידיע, ופי' רש"י 'בוצין דלעת... כלומר משעה שהוא חונט ויוצא מתוך השרף ניכר אם יהיה טוב', עכ"ל. וזה יסוד היסודות של החינוך, שכן כבר העידה תורה 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו' (בראשית ח, כא), נמצא שאם לא יחנך האב את בנו לשנות את דרכו, הרי שאחריתו תושפע לרעה - מראשיתו.

ובחתימת מאמר זה, זכור אזכור לדברי רבותינו בגמרא (סוכה ג, א): 'תנו רבנן, יש מהם אומרים אשרי ילדותינו שלא בישה את זקנותינו - אלו חסידים ואנשי מעשה, ויש מהם אומרים אשרי זקנותנו שכיפרה את ילדותנו - אלו בעלי תשובה...'. הנה כי כן כל עמלנו במאמר זה, נגזר באמרה זו: והיינו שאפשר להגיע לדרגה נשגבה של 'חסידים ואנשי מעשה', רק מכוח הראשית - 'שלא בישה ילדותינו'!

בברכת לבת אלון ומקור
הרב יהודה דרעי
הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע מחלקת הכשרות

בשורה משמחת

הננו שמחים לבשר לציבור הרחב כי בימים אלו הצטרפו למעגל "הכשרות הרגילה" שפי"ה "הרבנות" ב"ש

אפיה מתוקה הגדודים 9

אטליז נתח קצבים העל 30 מול 7

ג'וני קריספי מרכזית תחנה מרכזית

המקסיקני קניון הנגב

מסעדת זאפה סינמה סיטי

מסעדת סנדק שדרות ירושלים 2

קונדיטוריה היי קוקי דרך מצדה 35

בברכת יאכלו עונים וישבעו

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות דברים האסורים משום סכנה - ב'

ש - האם מותר לעקור אילן שבחצר הבית?
ת - אסור מן התורה לקצוץ אילן הנושא פירות מאכל, או עשוי לתת פירות, וגם סכנה גדולה יש בזה רח"ל. אולם לצורך דיוק, כגון שצריך את מקומו כדי להרחיב את ביתו, או שמפריע האילן מאד לדיירי הבית, מותר לקצוץ את האילן ואין בזה סכנה. אך רצוי לעשות כן על ידי גוי במידת האפשר. אבל עקירת אילן מאכל לצורך נוי וכדומה, אסורה אפילו על ידי גוי. וראוי לעשות שאלת חכם לפני כל עקירה של אילן מאכל.

ש - עצי סרק שאינם נושאים פירות, האם גם הם בכלל האיסור?

ת - כאמור רק עצי מאכל אסור לעוקרם, אך עצי סרק אינם בכלל האיסור ואין סכנה בעקירתם.

ש - גג שאין משתמשים בו באופן קבוע, האם חייב במעקה?

ת - כל בית העשוי לשם דירה, חייב להתקין על גגו מעקה הגבוה לפחות עשרה טפחים (כ-80 ס"מ), אף על פי שאין משתמשים בגגו באופן קבוע. והוא הדין לכל מרפסות הבית. וכן הוא הדין לבור או חפירה אשר בחצירו, שחייב לכסותו או להתקין סביבו מעקה גבוה עשרה טפחים. וכל העובר על הוראה זו, הרי זה ביטל מצוות עשה ולא תעשה, מלבד איסור הסכנה שבדבר.

ש - האם בתי כנסיות או מבנים ציבוריים ובתי עסק, חייבים במעקה?

ת - כאמור מצוות מעקה נוהגת רק בבית העשוי לשם דירה. ועל כן בתי כנסיות ובתי מדרשות או שאר מבנים ציבוריים ובתי עסק, פטורים ממצוה זו. ומכל מקום, גם בהם יש לטפל בכל מכשול, שנאמר "לפני עיוור לא תיתן מכשול" וכן יש להישמר מכל סכנה אפשרית, שנאמר "ונשמרתם מאד לנפשותיכם".

ש - האם צריך לברך על מצוות מעקה?

ת - בית אשר חייב במעקה, מברך בעל הבית בשעת התקנתו בשם ומלכות "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו לעשות מעקה". וטוב שיקבע המעקה בעצמו ולא על ידי שליח, או לפחות יסייע קצת בהתקנתו, שכן מצוה בו יותר מבשלוחו.

ש - המפנה את ביתו לאחר מכירתו או בתום ימי השכירות, האם רשאי לעקור את המזוזות שבבעלותו כדי לקובעם בביתו החדש?

ת - המוכר בית לישראל או השוכר בית מישראל, יזהר בעת פינוי הבית שלא לעקור את המזוזות שבבעלותו כדי לקובעם בביתו החדש, שכן יש בזה סכנה גדולה לחיי ילדיו ח"ו.

ש - מי שהוזמן לעלות לתורה, האם חייב לעלות?

ת - אם קראו לו בשמו, הרי זה צריך לעלות לתורה, שאם לא כן יש בזה סכנה לקיצור ימיו ח"ו. וכבר תיקנו הקדמונים שלא לקרוא לעולה בשמו, כדי שלא לחייבו לעלות בניגוד לרצונו, אלא ירמוז לו הגבאי בידו או יתאם זאת עימו לפני העליה לתורה. וכן נוהגין ברוב קהילות הספרדים.

לקיים בנו חכמי ישראל

הציבור מתבקש להעתיר בתפילה עבור
הרה"ג יוסף דהאן שליט"א בן רחל
בתוך שאר חולי עמו ישראל
והן אל כביר לא ימאס את תפילותינו.

הילולת "אור החיים" הקדוש - טו' תמוז רבינו חיים בן עטר זצוקללה"ה

העיוור חזר לו מאור עיניו

יהודי אחד שסבל ממחלת סוכר. ומצבו הלך והחמיר עד שאיבד את מאור עיניו, נסע לציון האור החיים הקדוש והתפלל בבכיות וזעקות מקירות ליו במשך כשעתיים תמימות, וכל הנוכחים שם זלגו עיניהם דמעות מתפילתו, הוא הבטיח שאם יחזור לו מאור עיניו ילמד בכל יום מהספר אור החיים הקדוש, והנה זה פלא, לאחר שלושה ימים נפקחו עיניו וראה כאחד האדם. ומאז הקפיד ללמוד בכל יום אפילו בימי ערב שבת וערבי חג כערב פסח, יום הכיפורים, ומצאאי תשעה באב. סיפור חומה קרה עם יהודי תושב חו"ל שסבל ל"ע מלוקמיה וחשך עליו מאור עיניו והלך לציון הקדוש בהר הזיתים והבטיח ללמוד בכל יום בספר אור החיים וחזרה אליו ראייתו, הרפא שבדקו יצא מכליו בהתפעלות איני מאמין זה ממש ניסים ונפלאות וכן מסופר על אשה שהתעוורה ובעלה הלך לציון האור החיים, והבטיח ללמוד בכל יום בספר אור החיים הקדוש, ואכן תפילתו נתקבלה וחזר לאשתו מאור עיניו.

פקידת עקרות לקרוא לילד בשמו חיים

אומר האדמו"ר מגור הלב שמחה זע"א הלימוד בספר האור החיים הק' מסוגל לזרע קודש, מכיוון שלצדיק לא היו ילדים ואת כוח ההולדה טמן בספרו הקדוש. מסופר על אדם שהיה חשוך בנים למעלה מ-20 שנה. פעם אחת ראתה אשתו דמות צדיק ואמרו לה בחלומה שהוא האור החיים הקדוש, כשסיפרה האשה לבעלה הוא לא התפעל וביטל את החלום. שוחחה האשה עם שכנתה וסיפרה לה את החלום, והיא יעצה לה שתלך לאדמו"ר מבעלז זע"א שהיה גר בשכונתם, הלכה האשה וסיפרה לרבי והוא התפעל ואמר הרי היום זה יום ההילולא של האור החיים הקדוש, וציווה עליה שתיסע עוד באותו היום לציונו הקדוש בהר הזיתים, ותאמר שם את כל ספר התהילים להיפקד בדבר ישועה ורחמים, ושתבטיח שם שאם תלד בן זכר תקרא אותו שמו על שם הצדיק "חיים", ואכן פלא לשנה הבאה בט"ו בתמוז בדיוק ביום ההילולא נולד להם בן וקראו אותו בשם "חיים", והוא הבן היחיד שלהם.

הצלת היישוב מהתרוסקות המטוס

מסופר על מושב שתושביו היו רגילים בכל שבת ללמוד בספר אור החיים את פרשת השבוע, שבת אחת אחד התושבים ראה בחלום דמות של צדיק והבין שהוא האור החיים הקדוש, שאומר לו "יש סכנה מרחפת על היישוב עוד ג' ימים, צריך לתקן את צורת הקנייה בסופר של המושב", ובהישנות החלום פעמיים בא התושב לבית הכנסת וסיפר להם את דבר החלום, כולם הסכימו מיד לתקן את הטעון שיפור ומיד למחרת סודר עניין הצינועות בסופר, והנה ביום השלישי באותו שבוע התרוסק מטוס קל בתוך היישוב על הבתים, והיו ניסים גלויים שלא נפגע אף אחד לא בבני אדם ולא ברכוש לא בבהמות ולא בעופות, רק נגרם קצת נזק לזכויות של החלונות, אדם אחד היה במגרש שנפל המטוס ותיקן ברז מים, זמן קצר לפני כן אשתו דחקה בו בעל כורחו ובתוקף לבוא לאכול ויציאל ממות בטוח. אדם אחד ישב בתוך צריף עם ביתו, ולפתע הרגישו צורך לקום ולצאת, באותו רגע נפל הגלגל של המטוס על הצריף וריסק אותו. אדם אחר הלך ברחוב ועף מעל ראשו איזה חלק מהמטוס ובנס לא פגע בו. והנס הגדול כל ילדי המושב היו בבית הספר, ונפל שם הגלגל השני של המטוס על אחת הכיתות וריסק שם הכל, ובנס זה היה בזמן ההפסקה שכל הילדים יצאו לחצר.

מעייני הישועה

מסופר על יהודי בשם ישועה מהעיר סלי שבמרוקו שהיה עשיר וקנה פרדס מערב ובו שני מעיינות שהתייבשו לאחר הקנייה. האיש פנה ל"אור החיים" הקדוש, הצדיק בירכו וותן לו כוס מים והנה העשיר שתה את המים ללא ברכה, אמר לו הצדיק אתה חייב להקפיד מכאן והלך על אמירת הברכות על האוכלים והמשקים, בשביל למנוע את התייבשות המעינות וכדי שתשרה בהם ברכה וינבעו בהם מים חיים כבתחילה. דכתיב "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", ונזכר חת"ב "בששון" "ברכות שיתיים ש'הכל זכור בפשות", ופירש את הפסוק כך: בשביל שבשדה של ישועה ינבעו המעינות ויחזור לשאוב מהם מים, צריך שינעה כלי מחזיק ברכה שיקבל על עצמו לברך ברכות הנהיין ככונה כפי שרמזו בתורה "בששון" כ"ל, ואכן באותו יום חזרו המעינות לנבוע מים חיים כבתחילה.

זכות הצדיק תגן בעדכם ובעד כל עם ישראל.

אור החיים הקדוש והחיד"א

רבי חיים יוסף דוד אזולאי, הלוא הוא החיד"א, התייצב לפני רבו, האור החיים הקדוש, בלב נרגש. לאחר שנים שבהן שמע תורה מפיו ויצק מים על ידיו, גמלה בלבו החלטה לעלות לארץ ישראל ולהתמסר שם לתורה ולעבודת הבורא.

האור החיים שמח על החלטתו זו של תלמידו האהוב, אך מפני שהיה קשור אליו מאוד, ביקשו כי ישנה במחיצתו עוד ימים אחדים ורק לאחר מכן ייצא לדרך. התלמיד נענה לרבו ברצון. באותם ימים מועטים זכה לקבל מפי רבו סודות תורה ודברי חכמה, אשר כמותם לא זכה לשמוע מעולם.

לבסוף הגיע יום הפרידה. לפני שעזב החיד"א את בית רבו, פנה אליו האור החיים בבקשה אישית מיוחדת. הוא הושיט לו פתק חתום ואמר: "הגיעך לארץ הקדושה, לך"נא אל שריד בית תפארתנו והכנס את הפתק הזה בין חרקי אבניו הקדושות". התלמיד הבטיח למלא את הבקשה, טמן את הפתק בכיסו ויצא לדרך.

שבעות וחודשים עשה החיד"א בדרכו מלאת החתחתים. לבסוף הגיע אל משאת נפשו, אל ארץ הקדושה. הוא עשה את צעדיו לכיוון ירושלים, ובהרגשת אושר הוודיה לה, קבע בה את משכנו.

בדרכו לירושלים גמלה בלבו החלטה נחושה: כאן בארץ ישראל לא ייהנה ממתנת בשרידים, אלא יעבוד בעצמו לפרנסתו. הוא הלך לשוק ורכש בדמיו המועטים והאחרונים סוס ועגלה.

הסוס כבר היה זקן, והעגלה אף היא לא הייתה חדשה, אך הם איפשרו לו להתפרנס בדוחק. הוא החל לעבוד כמעביר סחורות ממקום למקום, ובמשך הזמן יצר לו חוג לקוחות קבוע.

מדי יום, כשהיה עושה די כסף למחייתו, היה החיד"א נכנס לבית המדרש הספרדי בירושלים ומבלה את יתרת זמנו בלימוד התורה. איש מבאי בית המדרש לא שם לב יותר מדי ליהודי הצעיר שהצטנף לו בפינתו ועיין בספר זה או אחר.

גם החיד"א, מצידו, עשה כל מאמץ כדי שלא לבלוט בתוך הקהל. כל מי שהתעניין בו ובמוצאו, נענה מפיו בחצאי תשובות בלתי ברורות. כך ניהל החיד"א את חייו בשקט ובצנעה לאורך זמן. יום אחד נקדה אותו צרה בלתי צפויה. בעיצומה של הובלת משא כבד, כרע לפתע סוסו הזקן ומת. צער רב מילא את לבו של החיד"א על מטה לחמו שנשבר. כסף לקניית סוס חדש – לא היה בידו. מה יעשה עתה, הררה בצער, היצטרך חלילה לבריות!

יותר משדאג לעתידו הכלכלי, ציער אותו עצם הדבר שקרה לו. הוא

אורות עונג שבת

מפניני אור החיים הקדוש "צרות העין של בלק ובלעם"

לאורך כל הפרשה, מתוך שנאתו לאומות העולם ומנהיגיהם, מדגיש רבינו האור החיים הקדוש ומחפש את מידת 'צרות העין' אצל בלק ובלעם, ובאחד מהמקומות כותב רבינו במפורש שכל מקום שאפשר לדרוש לגנאי גם דברים פשוטים, עלינו לעשות זאת.

ולחל מספר דוגמאות:

- א. בלק אמר לשרים ששלח אליו בלעם 'לינו פה הלילה'. ומפרש רבינו הקדוש, שנתכוין לומר להם שלא ילוננו בביתו, אלא רק לילה אחד.
- ב. כששלח בלק סעודה לבלעם, הדגיש לו שזה גם לבלעם וגם לשרים שלו, ומפרש רבינו הקדוש, שבלק שלח סעודה מצומצמת שתספיק בדיוק לבלעם ולשרים שלו, ולא לשאר האנשים. ומכיון שידע שגם בלעם 'צר עין' ויקח לעצמו את כל הסעודה, היה צריך לפרש לו שזה גם לשרים שלו.
- ג. התורה מספרת שבלעם שלח את השרים ששלח אליו בלק, כדי שיבואו שרים נכבדים יותר, ומתי הוא שלח אותם? על הבורק. ומבאר רבינו הקדוש, שהתורה מדגישה נקודה זאת, להשמיענו צרות העין שלו, שלא יצטרך לתת להם ארוחת בוקר. וגם מטעמי כבוד וגאווה, שימהר בלק לשלוח אליו שרים נכבדים.

"ליל הסדר, מסוגל לגאולה העתידה"

בפרשת בלק פרק כג פסוק כב, כתב רבינו האור החיים הקדוש, וזה לשון קודשו: "אמרו יודעי פנימיות התורה, שכל ליל פסח מתבררים כוחות הקדושה מהקליפה, ונוספים בעם בני ישראל, והיא הבחינה עצמה של יציאת מצרים" ובה מפרש רבינו הקדוש, את הפסוק "אל מוציאם ממצרים" שהוא לשון הווה, ולא אמר אל "הוציאם" ממצרים לשון עבר, כי האמת הוא שיציאת מצרים מתחדשת ומתקיימת בכל שנה, באותו זיכוך וכוח שהיה בשעת יציאת מצרים. ובפרשת בא פרק יב פסוק מב שואל רבינו הקדוש, על הפסוק "ליל שמרים לכל בני ישראל לדורתם" לכאורה יש כאן כפל ואריכות לשון, כי הפסוק כותב פעמים "ליל שימורים" ומפרש רבינו הקדוש, שכונת הפסוק שהוא "ליל שמורים לדורותם" שיש בלילה הזה, כוח לעורר ולהביא את הגאולה העתידה, וכמו שאמרו חכמים שיבניסן נגאלו אבותינו, ובניסן עתידין אנו ליגאל, כי מתעורר הכוח והזכות של יציאת מצרים, וכמו שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. **ובלשון קודשו של רבינו הקדוש:** "כנגד גאולה העתידה, אמר 'שימורים' לכל בני ישראל לדורותם' פירוש, לסוף הדורות, בעגלא ובזמן קריב".

תפילת

האור החיים הקדוש

יהי רצון מלפניך אבינו מלכנו
 ידידות אור נפשינו רוחינו ונשמתינו,
 למען ברידתך אשר כרת לשלש עשרה מידות
 שאינן חוזרות ריקם מלפניך,
 זכור אהבתנו וחיבתנו והשב שכינתך לבית קדשינו
 ותחזור להשתעשע בנו כימי קדם
 כי קשה פרידתך ממנו כפרידת נפשינו מרוחינו.
 המו מעינו וכלתה נפשינו
 אל גאולת שכינתך
 מתחננים ובוכים לפניך ד' אב הרחמן
 על גלות השכינה הושיעה ד' שכינתך ודבק נפשינו
 רוחינו ונשמתנו ויעול מלכנו בהיכלא.
 אמן כן יהי רצון!

שבת שלום!

חש כי נכשל בחטא כלשהו וכי בגללו נענש מן השמים. במשך ימים מספר הסתגר החיד"א בביתו, הסתגר ועסק בתורה ובתפילה, כדי לכפר על העוון הבלתי ידוע שגרם לצרה שניחתה עליו.

יום אחד פשפש פִּאקראי באחד מכיסי בגדיו הישנים, וידו חשה לפתע בנייר מקופל. כשהוציא את הנייר ממעמקי הכיס, עבר זעזוע בכל גופו. היה זה הפתק אשר רבו האור החיים מסר לידיו כדי שיטמינו בין אבני הכותל!

הוא לא היה יכול לסלוח לעצמו על זלזולו בבקשת רבו. בעצם, הוא גם לא הבין כיצד נשתכח הדבר מלבו. עתה היה בטוח, ששיכחה זו ששכח לציית לדברי רבו, היא היא החטא שעשיתו נענש.

חיש מהר הודרו החיד"א לגשת אל הכותל המערבי ושם תחב את הפתקה עמוק עמוק בין האבנים הגדולות. לאחר מעשהו זה חש הקלה מסויימת, ובתחושה זו פנה לשוב לבית המדרש.

עם הופעתו על מפתן בית המדרש, הופנו לעברו עיני כל הציבור. כמה מן היושבים במקום ניגשו אליו ולחצו את ידו לשלום. אף שאלוהו לשמו ולמעשיו בעיר.

החיד"א המופתע לא ידע את נפשו: הלוא זמן ממושך הוא פוקד את בית המדרש הזה ומעולם לא שם אליו איש לב, והנה היום הכול מתעניינים בו!!

כששאל את האנשים מה יום מיומים, הודו הללו כי אכן גניו מכובדת להם, אך עתה הם רואים בו אדם אחר לגמרי. זיו מיוחד שורה על פניו, והם בטוחים שאין הוא אדם מן השוק אלא איש משמכמו ומעלה.

בבית המדרש ישב אותה שעה גם ה'חכם באשי', הלוא הוא רבה הראשי של העדה הספרדית. אף הוא היה בין הניגשים לקבל את פניו של החיד"א, מכיוון שגם הוא התרשם ממראה פניו. כשנתפזרו האנשים איש איש למקומו, פנה ה'חכם באשי' אל החיד"א וביקשו לספר לו במה זכה כי פניו יאירו באור כה מיוחד.

החיד"א, שהיה מופתע מכל העניין, לא ידע מה להשיב, אך סיפר בכנות את מעשה הפתקה והשלחות שקיבל מאת האור החיים הקדוש, כשיסיים את סיפורו, ביקשו ה'חכם באשי' נלגות לו היכן הטמין את הפתק, והביע את רצונו לחוות בעיניו בכתב יד קודשו של האור החיים. תחילה ניסה החיד"א להתחמק מבקשתו של ה'חכם באשי', אך כשהפציר בו שוב ושוב, ניא את לו.

יחדיו צעדו החיד"א וה'חכם באשי' לעבר הכותל המערבי. ה'חכם באשי' הוציא את הפתקה ממקומה ופתחה. על הנייר הופיעו מלים ויחידות: "מבקש אנוכי כי תבוא לעזרת תלמידי הקדוש בשעת מצוקתו..."

למחרת היום הוכתר החיד"א לרב ומורה צדק בירושלים עיר הקודש.

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל

והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימני ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

